hlase — dle mínění předních dělnických pracovníků kulturních — naopak napomáhají práci kulturní.

Poněvadž se jeví čilý zájem o to, aby kursy a školy, pořádané rozhlasem, byly uchovány co studijní materiál pro školy, pořádané na venkově, a pro samouky, budou přednášky školy rodinné rozmnoženy. Tento materiál bude pro každého dělnického zájemce úvodem pro další studium. Princip sylabů se ukázal velice vhodným a zdá se, že nezklame ani zde. Ideou budoucnosti bude organisovati dělnickou universitu rozhlasem. Zatím materiál bude probírán v řadě škol a kursů, které zde jmenujeme:

Škola pro ženy (škola rodinná, škola organisace domácnosti, škola výdělečně činné ženy, škola politického vzdělání pro ženy), Škola sociálně-politická, Škola družstevní, Kurs mezinárodních otázek, Kurs komunální politiky, Kurs umělecké výchovy, Kurs dělnické ideologie a filosofie, Kurs obchodní a průmyslové politiky, Kurs pro členy závodních rad, Kurs řečnický, Kurs pro spolkové pracovníky, Kurs pro sociální pracovníky, Kurs pro odborově organisovaného dělníka, Kurs radiomatérský.

Z nastíněného programu jest zřejmo, co znamená dělnický rozhlas pro využití volného času dělníkova. Vedle zábavného programu večerního, vedle kulturních přednášek, organisovaných Masarykovým lidovýchovným ústavem (pětkráte do týdne), dělnický rozhlas kráčí ruku v ruce s ostatními kulturními podniky dělnickými a plní tak program, který dostal do vínku.

Význam rozhlasu pro využití volných chvil dělnictva však nespočívá pouze v naslouchání programu rozhlasu. V rámci šedesáti dvou svých odboček, na př. Dělnická Akademie dává podnět k organisaci kroužků dělnických amatérů. Obdobně pracují ostatní složky obou zájmových skupin. Tyto kroužky jsou další náplní kulturní práce v dělnictvu. Jsou místem, kde se zájemci scházejí, aby si poslechli přednášku neb koncert rozhlasem, aby se poučili o dalších novinkách a zlepšeních v oboru radiotechniky a konečně, aby si pod vedením zkušeného pracovníka, svého druha, postavili vlastní stanici. Je ale zajímavo, že dělnický posluchač rozhlasu není pouhým amatérem pro amatérství, jak to často pozorujeme jinde. Nepřestavuje svůj přijímač jen pro přestavbu samu. Jemu jde o dobrý poslech. Chápe sice plně potřebu přestavby na schemata lepší a dokonalejší, ale jeho prostředky finanční mu zřídka kdy dovolují, aby přijímač stále přestavoval a z programu neměl ničeho. Velmi významným jest při rozhlasu, že vede k družnosti, společné práci a nepřipouští samotářství. Z velké korespondence redakce dělnického rozhlasu jest zřejmo, že rozhlas způsobuje v dělnických rodinách opravdový převrat k lepšímu. V řadě míst dělničtí pracovníci naslouchají přednáškám předních osobností dělnických, na př. o sociálním pojištění, soc. problémech atd., činí si poznámky a pak referují ve schůzích; osvojují si tak řadu nových pracovních i myšlenkových námětů. Jinde (na Kralupsku atd.) někteří dělničtí amatéři organisovali pro své méně šťastné druhy radiové besídky, kde společně naslouchají koncertům a přednáškám dělnického rozhlasu.

Rozhlas dává dělnictvu, jednotlivci i rodině, podněty k zábavě i poučení, činí pobyt v chudé domácnosti snesitelnějším a hledanějším. — Dělnictvo vidí v rozhlasu moc, která posilujíc jedince, přece pracuje pro celé kolektivum lidské společnosti. Prostý člověk pochopí, že rozhlas jest nejmezinárodnějším prostředkem moderní technické kultury.

Knihopisné noticky.

Karl Příbram, Die Probleme der internationalen Socialpolitik. Nákladem C. L. Hirschfelda v Lipsku, 1927. VII a 196 stran. Pražský rodák, profesor Příbram, odborový přednosta v Mezinárodním úřadě práce v Ženevě, známý také návštěvníkům přednášek, po-

řádaných Sociálním ústavem, vykládá v této brožuře prameny mezinárodní sociální politiky, její zásady, methody, úkoly a vyhlídky. Mezinárodní sociální politika má dva hlavní zdroje, z nichž jeden je rázu nacionálního, jeden internacionálního. Každý stát, jenž zavedl nějaké opatření sociálně-politické, snaží se, aby také sousedi je zavedli, aby nevyráběli levněji než on. A poněvadž v nynější době poznává význam mezinárodního tlaku, naléhá na mezinárodní řešení aspoň v tom směru, aby se všechny státy zavázaly aspoň k jakémusi minimu sociálně politických reforem. Naproti tomu mezinárodní ráz dělnického hnutí socialistického i katolického sám sebou vyvolává snahu, aby dělnictvo bez ohledu na hranice státní se vzájemně podporovalo, sdílelo vzájemně vymoženosti a mezinárodně je hájilo. Zásadní požadavky dnešní mezinárodní sociální politiky jsou obsaženy v mírových smlouvách, z nichž dají se vyvoditi některé všeobecné požadavky, jimž možno přičísti mezinárodní platnost: koaliční svoboda dělnictva, osmihodinová doba pracovní, nedělní klid, mzda zaručující přiměřené existenční minimum, ochrana zdraví dělníkova při práci, ochrana dětí, osob mladistvých a žen, podpora v nezaměstnanosti, sociální pojištění, stejné zacházení s cizím dělníkem jako s domácím. Jako prostředku pro mezinárodní úpravu těchto požadavků, mezinárodní sociální politika používá Mezinárodního úřadu práce a mezinárodní konference práce, jejichž organisaci a pracovním methodám je věnována značná část spisu. Tyto instituce se snaží dospěti k jakési mezinárodní standardisaci minima sociální ochrany dělnictva. Při tom však přívrženci mezinárodní sociální politiky dožívají se značného zklamání: čím širší jest okruh, na nějž se má vztahovati mezinárodní konvence, tím méně dalekosáhlý je její obsah: čím dalekosáhlejší jest obsah konvence, tím obtížnější jest všeobecná ratifikace její. Autor proto dává na úvahu, zda by nebylo lépe obsah konvence odstupňovati podle jednotlivých skupin států s podstatně stejnou životní úrovní, což by umožňovalo, aby pokročilejší země šly ve svých vzájemných závazcích dále, nežli mohou jíti země méně pokročilé. Ovšem rozsah a potřeba sociální politiky jsou závisly na celkové politice hospodářské té které země. Tu však přestává působnost sociální politiky v běžném smyslu a začíná se rýsovati nutnost mezinárodní politiky hospodářské vůbec. Na tomto poli jsme však teprve v počátcích. Spis Příbramův nevyznívá optimisticky. Trpké zkušenosti, jichž zažili vedoucí činitelé Mezinárodního úřadu práce v posledních letech, činí je v úsudcích o budoucnosti mezinárodní sociální politiky velmi zdrženlivými.

Dr. Jaroslav Drbohlav, Mezinárodní organisace práce. Praha 1927. Čsl. obec dělnická. Str. 64. — Práce seznamuje stručně s myšlenkovým podkladem mezinárodní organisace práce, její vznikem a učleněním. V dalších statích podává přehled jednání a výsledků Mezinárodních konferencí práce, nastiňuje činnost Mezinárodního úřadu práce a oceňuje význam styků s Mezinárodní organisací práce pro Československou republiku. Na to pojednává o některých hlavních otázkách, jimiž se dosud zabývala mezinárodní organisace práce i způsob, jakým se to dálo. Tak probírá zejm. otázku nezaměstnanosti, úpravy pracovní doby, ochrany práce žen a dětí, ochrany zdraví dělnictva, ochrany vystěhovalců a otázku životní úrovně zaměstnanectva. Spisek zakončuje soupis naší nejdůležitější literatury o mezinárodní organisaci práce. — (F 6056.)

E. Chalupný, Sociologie. Díl první: Základy. Svazek první: Podstata sociologie. Soustava věd. II. vydání, nově zpracované a značně rozšířené. Praha 1927. Nákl. vl. Str. 228. — Nové vydání prvého svazku velkého díla dra Chalupného přijde velmi vhod všem, kdož počali odebírati jeho „Sociologii", když již byla prvá část prvního dílu rozebrána. Ale i ti, kdo již mají prvé vydání svazku toho, uvítají novou publikaci, v níž se hledí již k literatuře, vydané od r. 1916, kdy práce vyšla po prvé. — (E 6251.)

Radhakamal Mukerjee, Regional Sociology (The Century Social Science Series) New York, b. r. The Century Co. Str. 287. — (F 3402.)

Univ. Prof. Dr. St. Růžička, Das System der Hygiene. Auf Grundlage der neuen Lehre von dem Wohlleben (der Eubiotik). Auf der Eubiotik gegründete gesundheitliche Volkskultur als Fundament der gesamten Volks- und Staatskultur. Unter Mitwirkung des Prof. Dr. O. Bail (Prag) und anderer Fachmänner herausgegeben von —. Einleitungskapitel. Bratislava 1927. Nákl. vl. Str. 128. — Obsah a poslání knihy, která chce mluvit zejm. i k sociálním politikům, je vyznačen již jejím podrobným titulem. — (F 6233.)

Haudy Reference to Oregon Labor Laws 1927. Compiled and Issued by the Bureau of Labor C. H. Gram. Salem, Oregon 1927. Str. 64. — Neoficiálná kompilace pracovního zákonodárství v Oregonu, doplněná judikaturou. — (G 2407.)

Eighteenth Abstract of Labour Statistics of the United Kingdom. Ministry of Labour. Londýn 1926. Str. 229. — Podává data z posledních let (některá až i za r. 1925) o nezaměstnanosti a o pojištění proti nezaměstnanosti, o pracovní době, mzdových poměrech, o účasti zaměstnanců na zisku a správě závodů, o cenách životních potřeb, o stávkách a výlukách, o pracovních úrazech a jejich odškodnění, o odborových organisacích zaměstnanců a zaměstnavatelů, o družstevnických a rekreačních organisacích, o sociálním pojištění, o migraci, o opatřeních chudinských a j. Pro informaci o sociálních poměrech v Anglii je statistická publikace anglického ministerstva práce pramenem velmi bohatým. — (E 1621.)

Ze Sociálního ústavu Československé republiky.

Na pořad v podzimním období přišla dále přednáška dra H. Pollaka, který studoval — jako stipendista Rockefelerovy nadace — ve Spojených státech Severní Ameriky tamní odborové hnutí, o němž vydal letošního roku podrobnou studii „Die Gewerkschaftsbewegung in den Vereinigten Staaten“ (v nakladatelství G. Fischera v Jeně). I v Soc. ústavě 26. října pojednal o tomto thematu: „O odborovém hnutí ve Spojených státech a jeho podílu na hospodářském životě.“ Podle jeho vývodů vyskytují se v amer. odborovém hnutí velmi různotvárná sdružení, jež se navzájem liší nejen svojí organisační výstavbou, nýbrž i svým cílem a methodou. Při tom mezi zemědělským dělnictvem myšlenka odborového sdružování dosud téměř ani kořenů nezapustila. Nejdůležitější odborovou organisací je tam American Federation of Labor, která byla založena roku 1881 a dnes má asi čtyři pětiny všeho odborově organisovaného dělnictva as ve 30.000 místních skupinách. Co do formy naprosto převahují organisace podle odborových odvětví nad organisacemi podle závodů. Pokud jde o poslání a program odborové organisace severoamerické, rozlišují se ve 3 typy: Převážná většina organisací snaží se výhradně o bezprostřední zlepšení pracovních a životních podmínek námezdného dělnictva, aniž by se starala o vhodnost a spravedlnost dnešní kapitalistické hospodářské organisace. Druhý typ sleduje ve skutečnosti stejný cíl, ale považuje při tom odborovou práci za součást třídního boje a theoreticky se prohlašuje pro odstranění panujícího hospodářského řádu. Konečně třetí typ prohlašuje za svůj bezprostřední cíl odstraniti mzdový systém. K tomu, aby zlepšily postavení dělnictva, považují business-union za nejlepší a nejbezpečnější prostředek kolektivní pracovní smlouvu. Pro ně není stávka zbraní třídního boje, nýbrž dobře rozváženým prostředkem odborářské taktiky. Proto stávka ze sympatie je ve Spojených státech velmi řídká; generální stávka se tam vůbec nevyskytla. V samém socialistickém odborovém hnutí zůstává ideál socialistické společnosti v mlhavé dáli, za to dějí se v něm pokusy, podporovati finančně sociali-